

Jakość wczesnodziecięcej opieki i edukacji

Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego

Istniejemy od 2003 roku

Wizja dziecka

Każde dziecko to niepowtarzalna osoba.

To człowiek, który ma prawo dokonywania własnych wyborów, samodzielnych odkryć, szukania rozwiązań, podejmowania decyzji i ponoszenia ich konsekwencji, a także do popełniania błędów.

Zadaniem dorosłych – rodziców, nauczycieli i pedagogów jest stwarzanie przestrzeni dla takiej aktywności dzieci, która da im poczucie, że poznawanie świata jest procesem radosnym i przynoszącym satysfakcję.

Doświadczenia zmiany w dostępie do wczesnej edukacji

2002 → liczba dzieci 3-5 lat w przedszkolach – **32,8%**

Program „**Gdy nie ma przedszkola**”

Wypracowanie alternatywnych metod edukacji przedszkolnej na terenach wiejskich, (8 gmin 14 ośrodków przedszkolnych-), wysokiej jakości edukacja kilkanaście godzin w tyg, aktywny udział rodziców

PILOTAŻ I EWALUACJA 2004-2007

dofinansowanie Europejskiego Funduszu Społecznego – powstało **ponad 800 alternatywnych ośrodków przedszkolnych** w całej Polsce

WDROŻENIE 2007

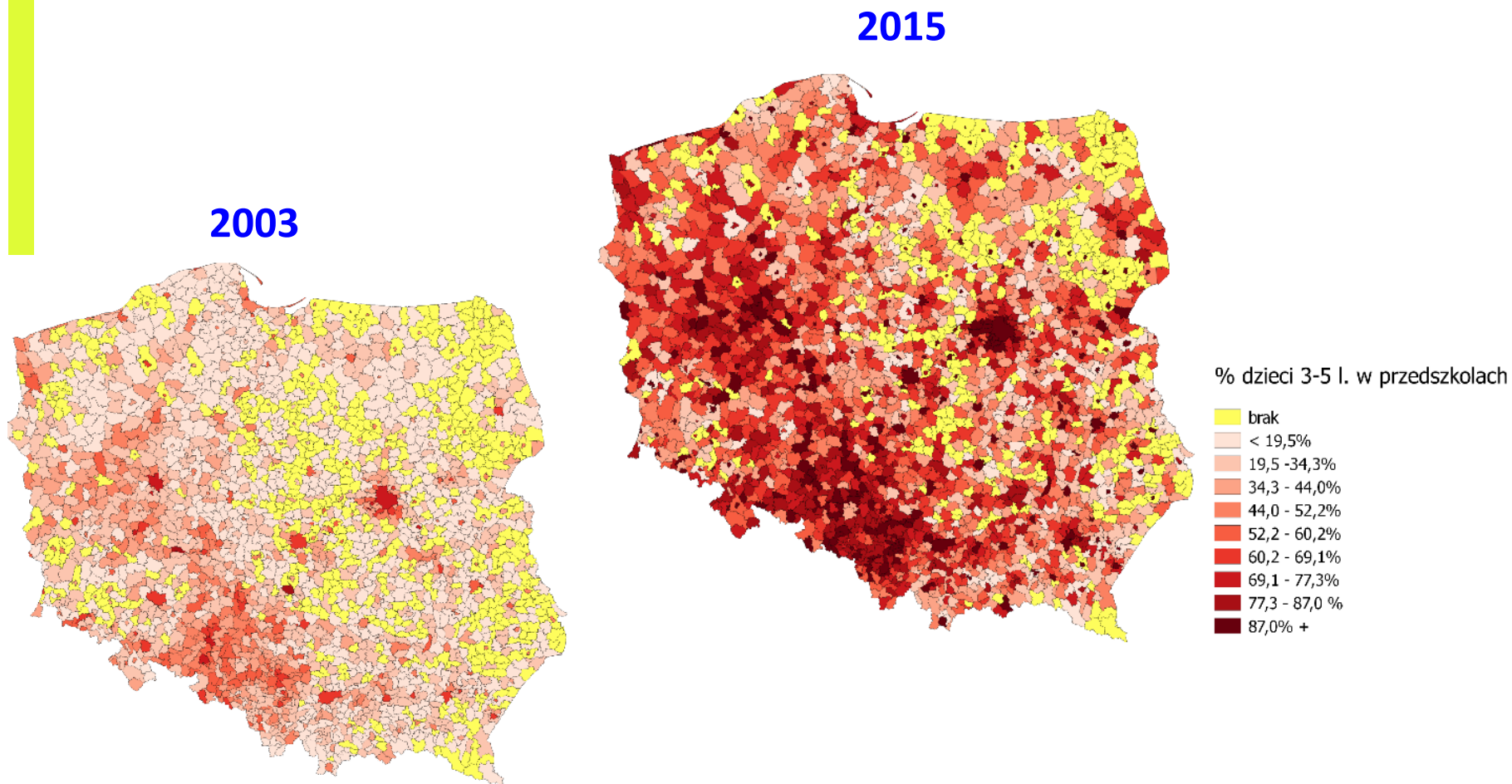
zmiana ustawy o systemie edukacji – wprowadzenie „**innych form edukacji przedszkolnej**” do systemu edukacji

2015/2016 → liczba dzieci 3-5 lat w przedszkolach – **81,6%**

Doświadczenia zmiany

% dzieci 3-5 lat uczęszczających do przedszkoli

Jakość – różne perspektywy

RODZICE

- *żeby nie płakało rano*
- *żeby nie chorowało*
- *żeby opiekunka się uśmiechała*
- *żeby żłobek był czynny tak długo jak tego potrzebuję*

DOBRO

DZIECKA

NADZÓR WŁAŚCICIELSKI

- *widoczne efekty przy niskich nakładach*
- *wysoki wskaźnik „użłobkowania”*
- *spełnione wymagania określone przez prawo*
- *brak skarg*

KADRA PLACÓWKI

- *żeby atmosfera w pracy była miła*
- *żeby zarabiać przyzwoite pieniądze*
- *żeby mieć czas na doskonalenie*
- *żeby rodzice się nie spóźniali*
- *krótkie godziny pracy*

DYREKTOR

- *rodzice zadowoleni*
- *trwała i doskonaląca się kadra*
- *łatwość zarządzania i sprawozdawczości*

Jakie są przekonania na temat opieki nad małymi dziećmi w Polsce?

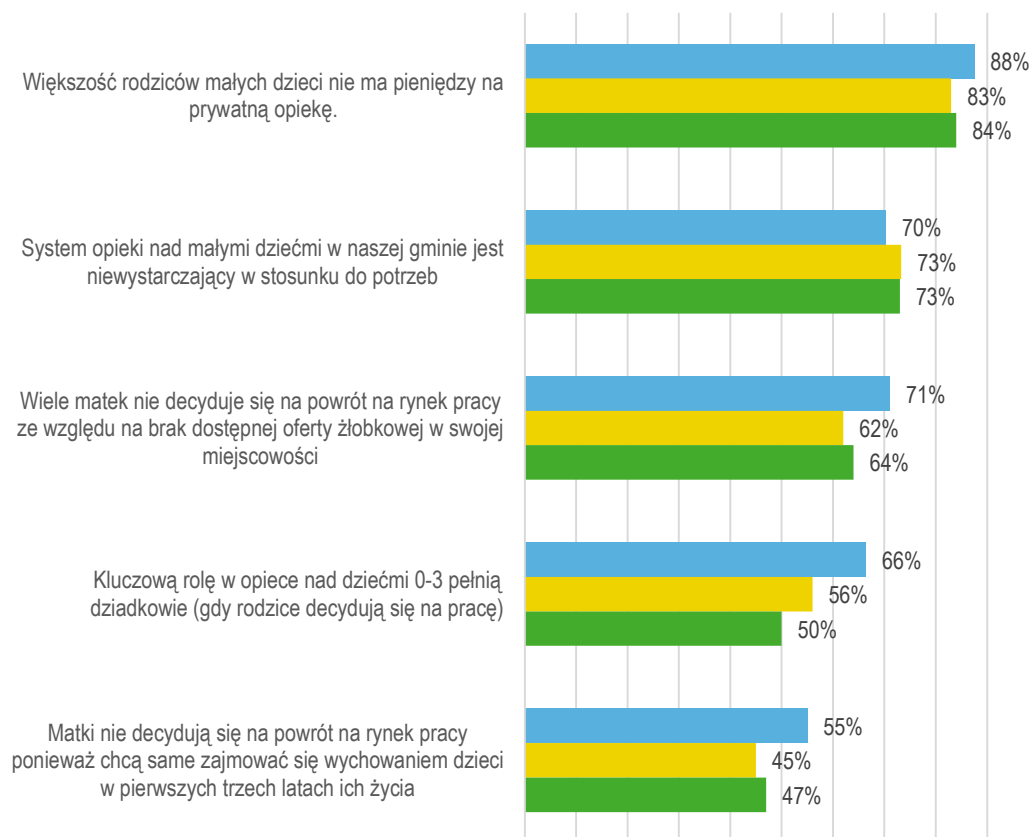
Źródło: internetowe badania własne 2018 r. (500 respondentów)

Jakie są opinie na temat opieki żłobkowej?

(odsetek zgadzających się)

n=487

■ wieś ■ miasto ■ ogółem

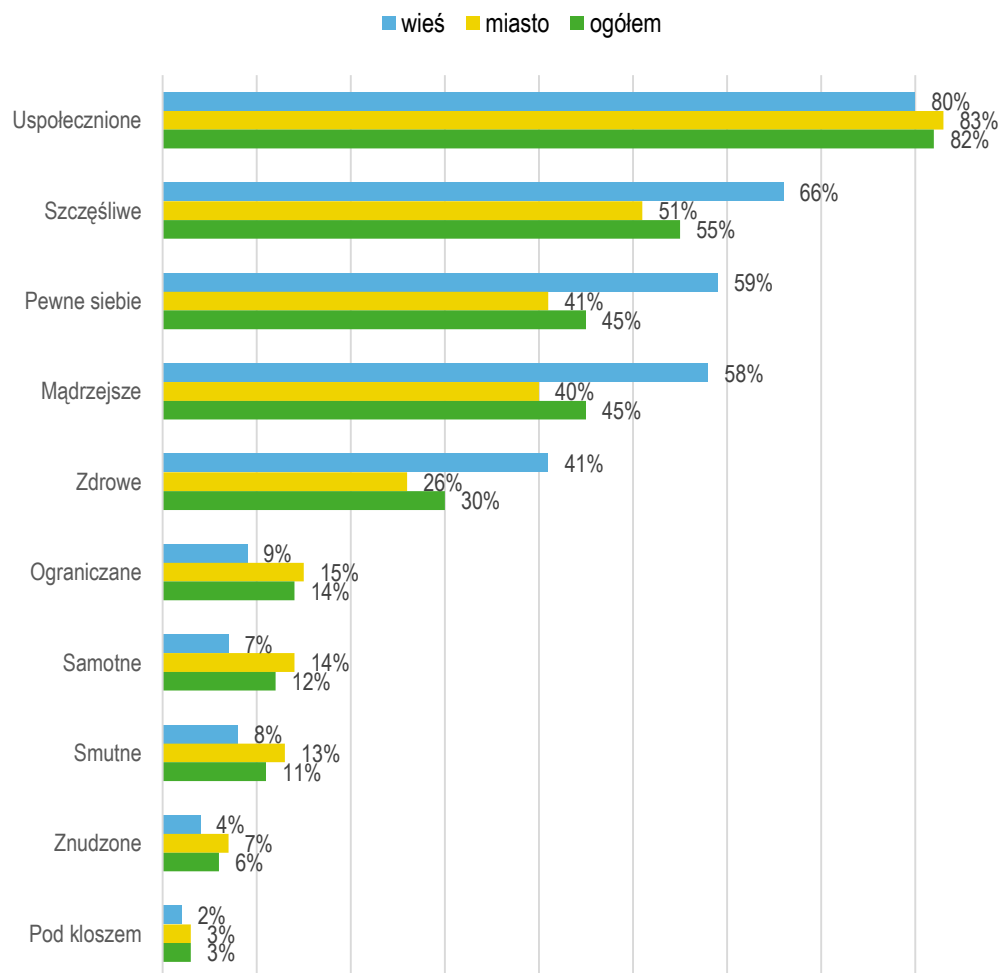

Mieszkańcy wsi są bardziej przekonani, że kluczową rolę w opiece nad dziećmi 0-3 pełnią dziadkowie (gdy rodzice decydują się na pracę) niż mieszkańcy miasta.

Matki mieszkające na wsi częściej nie decydują się na powrót na rynek pracy, ponieważ chcą same zajmować się wychowaniem dzieci w pierwszych trzech latach życia.

Czy miejsce zamieszkania zmienia opinie na temat roli dziecka w żłobku?

Dziecko przebywające w żłobku jest:
n=487

Żłobek to przede wszystkim miejsce uspołecznienia dziecka. Myślą tak zarówno osoby z miasta, jak i ze wsi.

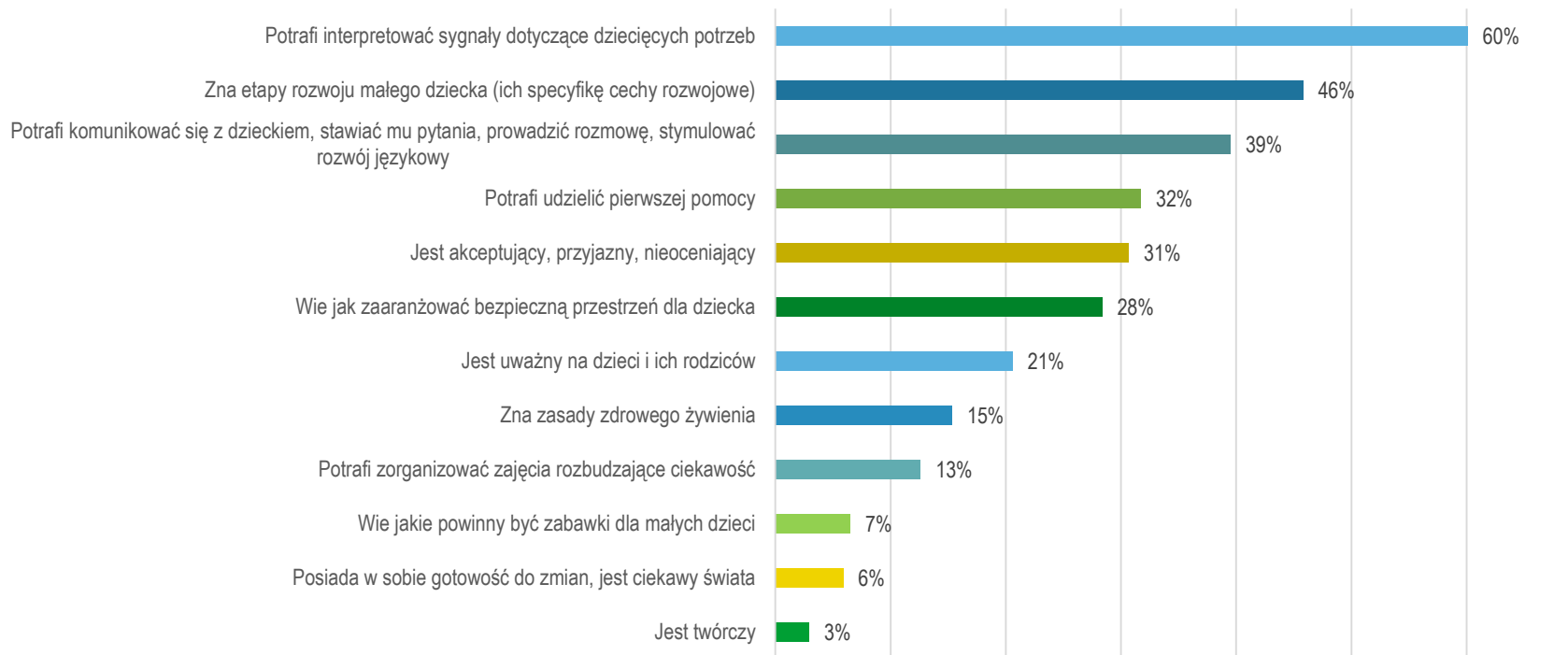
Mieszkańcy wsi mają bardziej pozytywny stosunek do żłobka niż mieszkańcy miast. Oceniają dziecko w żłobku jako szczęśliwsze, pewniejsze siebie, mądrzejsze i zdrowsze niż mieszkańcy miast.

Mieszkańcy miasta zaś częściej deklarują, że dziecko w żłobku jest samotne, smutne i ograniczane niż mieszkańcy wsi. Są to jednak cechy wymieniane najrzadziej.

Idealny opiekun dla dziecka oczami rodziców

Poniżej prezentujemy 12 cech, jakie powinien mieć opiekun małego dziecka według hierarchii respondentów

n=476 (odsetek respondentów, którzy umieścili daną cechę na miejscach 1-3)

Dużo bardziej cenione są cechy związane z dbaniem o potrzeby emocjonalne i bezpieczeństwem dziecka, niż jego rozwojem poznawczym

Jakość opieki i edukacji dzieci do lat 3 – system prawny

Ustawa z 4 lutego 2011 o opiece nad dziećmi do lat 3

Określa wymagania dotyczące warunków sanitarnych, lokalowych i bezpieczeństwa

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 lipca 2014 r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy

Określa formalne kwalifikacje kadry

Art. 16 ust. 1 → Opiekunem w żłobku lub klubie dziecięcym może być osoba posiadająca kwalifikacje (...)

ust. 2. → Opiekunem w żłobku lub klubie dziecięcym może być także osoba, która posiada co najmniej wykształcenie średnie oraz: 1) co najmniej dwuletnie doświadczenie w pracy z dziećmi w wieku do lat 3 lub 2) przed zatrudnieniem jako opiekun w żłobku lub w klubie dziecięcym odbyła 280-godzinne szkolenie (...)

Określa obecność rodziców

Art. 11. ust. 1. → Żłobek i klub dziecięcy działa na podstawie statutu.

ust. 2. → Podmiot, który utworzył żłobek lub klub dziecięcy, ustala statut żłobka lub klubu dziecięcego, określając w szczególności: (...) 5) zasady udziału rodziców w zajęciach prowadzonych w żłobku lub klubie dziecięcym.

Jakość opieki i edukacji dzieci do lat 3 – system prawny

Ustawa z 4 lutego 2011 o opiece nad dziećmi do lat 3

Odpowiedzialność gminy za nadzór na jakością

Art. 54 → Wójt, burmistrz lub prezydent miasta (...) sprawuje nadzór nad żłobkiem, klubem dziecięcym oraz dziennym opiekunem w **zakresie warunków i jakości świadczonej opieki.**

Art. 55 ust. 1 → Nadzór sprawowany jest na podstawie planu nadzoru przyjętego przez radę gminy w drodze uchwały.

ust. 2. → **W przypadku powzięcia informacji o nieprawidłowościach w organizacji i funkcjonowaniu żłobka, klubu dziecięcego lub sprawowanej opieki przez dziennego opiekuna, wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi czynności nadzorcze także poza planem nadzoru.**

Jakość - jak ją określić?

Warunki strukturalne

- warunki lokalowe
- bezpieczeństwo, higiena
- normy żywienia
- przestrzeń i wyposażenie
- procedury, prawo, regulaminy
- kwalifikacje personelu

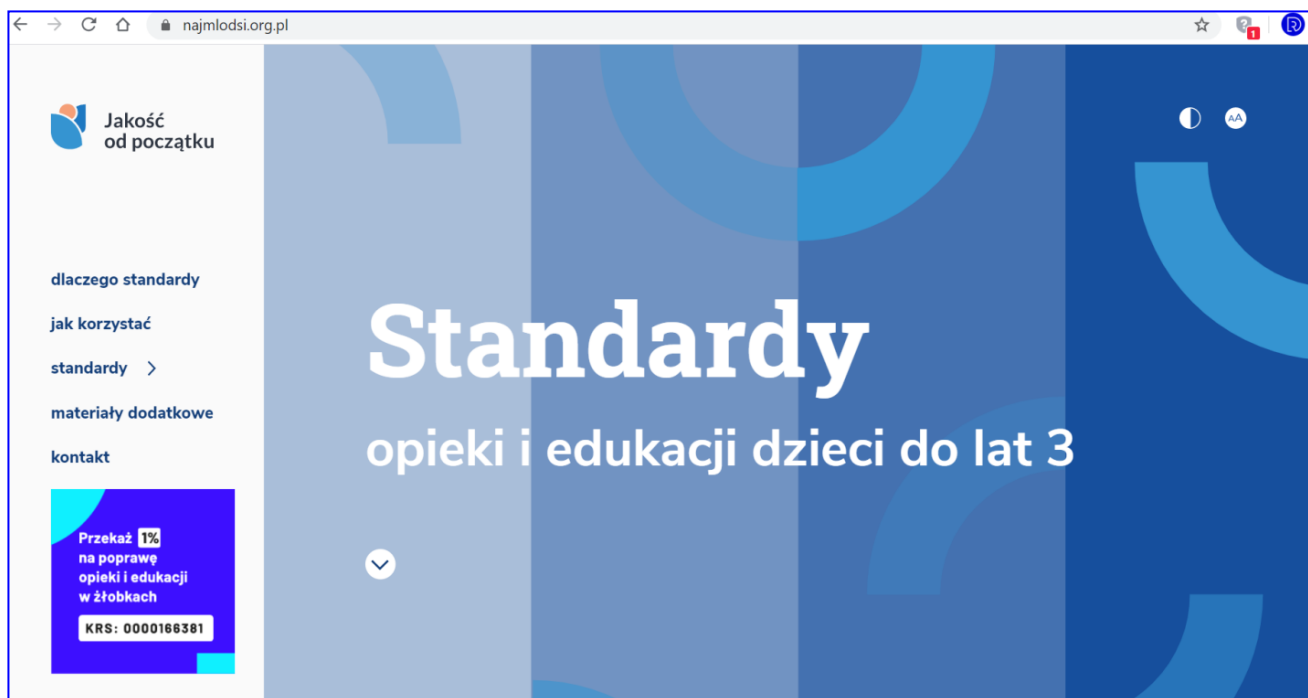
Warunki procesualne

- program pedagogiczny
- filozofia i wartości
- relacje wychowawców z dziećmi
- współpraca z rodzicami
- doskonalenie personelu
- zarządzanie jakością

Warunki strukturalne określone są przez prawo.

Warunki procesualne powinny być określone przez placówki i nadzór gminy.

Standardy jakości opieki i edukacji małych dzieci

www.najmlodsi.org.pl

publikacja

Standardy wypracowała w 2019 roku 18-osobowa grupa robocza, złożona z psychologów, pedagogów, dyrektorów placówek i samorządowców.

Standardy jakości opieki i edukacji małych dzieci

FUNDAMENTY
I WARTOŚCI

KOMPETENCJE
KADRY

PRACA
PEDAGOGICZNA

ADAPTACJA

SYTUACJE
CODZIENNE

ŻYWIENIE

WSPÓŁPRACA
Z RODZICAMI

ARANŻACJA
PRZESTRZENI
I WYPOSAŻENIE

BEZPIECZEŃSTWO
I PROFILAKTYKA
ZDROWIA

ZARZĄDZANIE

FUNDAMENTY I WARTOŚCI

Wszystkie osoby pracujące w placówce, pomimo różnic indywidualnych oraz osobistego światopoglądu, powinny działać we wspólnym systemie wartości dotyczącym opieki nad dziećmi i spraw z tym związanych.

Do fundamentalnych założeń, które każdy pracownik musi respektować, należą m.in. niezbywalne prawa dziecka opisane w Konwencji o Prawach Dziecka.

Nie wystarczy zrobić czegoś, co będzie od 7 do 16 otwarte, to musi być jeszcze treścią wypełnione.

Trzeba myśleć o tym, jaką rolę ta placówka ma do spełnienia dla naszej społeczności. (wójt)

KOMPETENCJE KADRY

Aby kadra potrafiła budować relacje z dziećmi oraz realizować program pedagogiczny, musi zadbać o swój rozwój osobisty – w tym nie tylko o wiedzę i umiejętności, lecz także znajomość emocji i potrzeb, umiejętność ich nazywania i wyrażania. Szkolenia i superwizje muszą się odbywać w ramach czasu pracy kadry, ale nie czasu pracy z dziećmi.

Jeżeli jesteśmy niedouczeni, możemy zrobić dzieciom krzywdę, bo nie zauważymy czego potrzebują. (nauczycielka)

PRACA PEDAGOGICZNA

Każde dziecko powinno mieć warunki do angażowania się w interesujące je działania (zabawę), które pozwalają na odkrywanie, kreatywność i nadawanie znaczeń, zarówno samodzielnie, z innymi dziećmi, jak i z udziałem wspierających dorosłych.

Placówka powinna mieć program edukacyjny, nawiązujący do zainteresowań dzieci, ich możliwości rozwojowych oraz aktualnej dyspozycji.

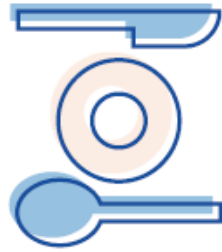
SYTUACJE CODZIENNE

Sytuacje codzienne mają kluczowe znaczenie dla rozwoju małych dzieci, gdyż dotyczy zaspakajania pierwszorzędnych w tym wieku potrzeb fizjologicznych i emocjonalnych.

Dzięki nim dziecko porządkuje swój świat, buduje odrębność, rozwija kompetencje społeczne, emocjonalne i motywację do aktywnego uczestniczenia w środowisku.

Charakter codziennych sytuacji tworzy kulturę danego miejsca, buduje atmosferę wychowawczą.

ŻYWIENIE

Jedzenie i picie zaspokajają podstawowe potrzeby fizjologiczne dzieci, słusznie więc w każdej placówce przywiązuje się do nich dużą wagę.

Osobno zwracamy uwagę na warunki, w jakich powinny się odbywać posiłki, ponieważ spokój i dobra atmosfera są niezbędne do prawidłowego rozwoju emocjonalnego, społecznego i poznawczego dzieci.

ADAPTACJA

Adaptacja do pobytu w placówce to kluczowy okres w życiu dziecka.

Badania pokazują, że adaptacja wiąże się ze stresem i to, w jaki sposób proces będzie przebiegać, ma wpływ na poziom kortyzolu (hormonu stresu) u dziecka, a więc na jego funkcjonowanie w placówce oraz dobrostan psychiczny.

Niewłaściwie prowadzony proces adaptacji może nawet zagrażać zdrowiu dziecka.

WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

Współpraca kadry i rodziców jest oparta na partnerstwie, którego podstawą jest rozumienie decydującej roli rodziców i rodziny w życiu dziecka.

Kadra powinna wspierać rodziców w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich i uwzględniać ich zdanie w sprawach związanych z funkcjonowaniem placówki.

Przy wsparciu opiekunki mam szansę przetestować jak skutecznie łagodzić konflikty i jak pozwolić dzieciom je rozwiązać.

*Bez punktu opiekuna dziennego nie byłabym taką dobrą mamą.
Nie wiedziałabym jak. (mama)*

ARANŻACJA PRZESTRZENI I WYPOSAŻENIE

Aranżacja przestrzeni powinna być spójna z koncepcją pracy pedagogicznej przyjętą przez placówkę.

Warto zorganizować przestrzeń w sposób umożliwiający dzieciom działanie zarówno samodzielne, jak i w gronie rówieśników oraz dorosłych, zgodnie z ich aktualnymi potrzebami i zainteresowaniami.

BEZPIECZEŃSTWO I PROFILAKTYKA ZDROWIA

Dbłość o zdrowie dzieci wymaga podejmowania działań z zakresu profilaktyki oraz zapewnienia im bezpiecznych warunków pobytu w placówce.

Wymaga to określenia procedur zapobiegawczych oraz reagowania w sytuacji zagrożenia zdrowia dzieci oraz kadry.

Zadaniem kadry jest także ochrona dzieci przed krzywdzeniem.

ZARZĄDZANIE

Za zarządzanie jakością i promocję placówki na zewnątrz odpowiedzialna jest dyrekcja (zespół zarządzający, właściciel). To od jej determinacji, otwartości, konsekwencji i gotowości do podejmowania zmian w największym stopniu zależy to, czy podnoszona będzie jakość usług świadczonych przez placówkę.

Praca nad standardami czy nawet czytanie ich otwiera mi jako osobie zarządzającej gminą oczy na potrzeby i na całą filozofię tej placówki.

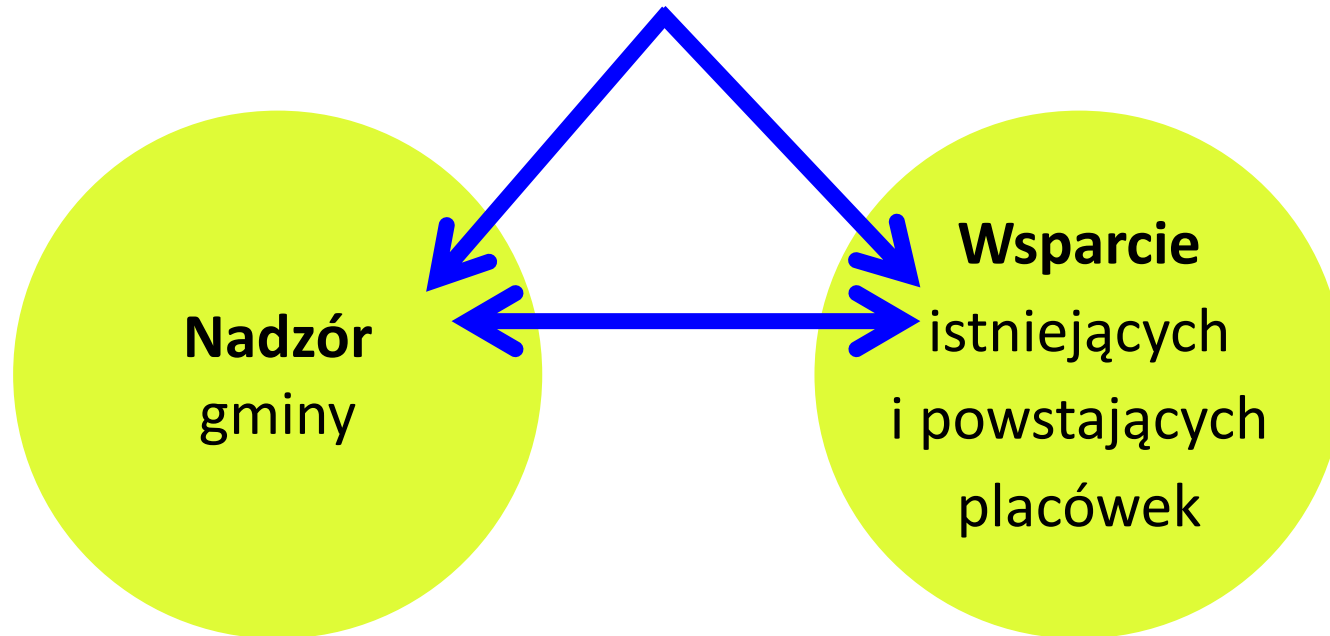
Ale jednocześnie pokazuje mi gdzie są płaszczyzny zagrożeń, gdzie powinnam podjąć interwencję. (wójt)

Dlaczego trzeba dbać o jakość opieki i edukacji małych dzieci?

	TERAZ	PRZYSZŁOŚĆ
indywidualnie	<p>Jakość życia dzieci</p> <p>Relacje rówieśnicze</p> <p>Uczenie się nowych rzeczy i umiejętności</p>	<p>Wzrost kapitału ludzkiego</p> <p>Sukces na ścieżce edukacji i w życiu zawodowym</p> <p>Włączenie, obywatelstwo</p>
społecznie	<p>Mężczyźni i kobiety mają możliwości utrzymania rozsądnych warunków życia i uczestnictwa w życiu obywatelskim</p> <p>Równe szanse dzieci w edukacji</p>	<p>Wzrost kapitału ludzkiego</p> <p>Skumulowane korzyści z inwestycji</p> <p>Równe społeczeństwo, w którym włączenie społeczne prowadzi do pokoju obywatelskiego</p>

Źródło: Guidelines and recommendations for evaluating the quality of early childhood education and care, Finnish Education Evaluation Centre Publications 5, 2019

Gminny system zapewniania jakości pilotaż nowego programu Fundacji Rozwoju Dzieci

Działania:

- Uwspólnianie celów i sposobów ich realizacji związanych z zapewnieniem warunków dla rozwoju małych dzieci i wyrównywaniem szans kobiet na rynku pracy
- Szkolenie dla pracowników gminy odpowiedzialnych za nadzór
- Wsparcie dla placówek w dochodzeniu do wysokich standardów jakości

Dziękuję za uwagę

Monika Rościszewska-Woźniak

**fundacja
rozwoju dzieci**

www.frd.org.pl

www.najmlodsi.org.pl

frd@frd.org.pl